

הלכות מעשה הקרבנות פרק י

א. אכילת החטאת והאשם מצות עשה, שנאמר "ואכלו אתם אשר כפר בהם" (שמות כט, לג): הכוהנים אוכלים, ובעלים מתכפרים. והוא הדין לשאר הקדשים שאוכלין הכוהנים, שאכילתן מצוה. וכן אכילת שירי המנחות מצות עשה, שנאמר "והנותרת ממנה, יאכלו אהרן ובניו" (ויקרא ו, ט).

ב. ואין חטאת ואשם ושירי מנחות נאכלין אלא לזכרי כהנה, בעזרה; ואם נאכלו בהיכל נאכלו, שנאמר "לכל-מנחתם ולכל-חטאתם, ולכל-אשמים . . . בקדש הקדשים, תאכלנו; כל-זכר יאכל אתו" (במדבר יח, ט-י). וכן שלמי צבור, הרי הן כחטאת וכאשם כמו שבארנו.

ג. חזה ושוק של שלמים נאכל לכוהנים זכרים ונקבות, שנאמר בהם "לך נתתם ולבניך ולבנותיך" (במדבר יח, יא); וכן המורם מתודה והמורם מאיל נזיר, שנאמר "כל תרומת הקדשים, אשר ירימו בני-ישראל לה' נתתי לך ולבניך ולבנותיך" (במדבר יח, יט). וכן הבכור, שהרי נאמר בו "ובשרם, יהיה-לך: פחזה התנופה וכשוק הימין" (במדבר יח, יח). וכל אלו הנאכלים לכוהנות נאכלים לעבדי הכוהנים ולנשיהם, כתרומה.

ד. וכלן נאכלים בכל העיר, שנאמר "את חזה התנופה ואת שוק התרומה, תאכלו במקום טהור" (ויקרא י, יד): לא נאמר בהן במקום קדוש, שהיא העזרה; אלא "טהור", שהוא כל מחנה ישראל שכנגדו לדורות, ירושלים. והוא הדין למעשר ופסח, שהרי הן קדשים קלים פשלים. והחלונות ועבי החומה, כלפנים.

ה. השלמים נאכלים ביום הזביחה, וכל הלילה, וכל יום המחרת עד שתשקע החמה: שנאמר "ביום הקריבו את-זבחו, יאכל; ומחרת . . . ואם האכל יאכל מבשר-זבח שלמיו ביום השלישי" (ויקרא ז, טז-יח). נמצאת למד שהן נאכלין לשני ימים ולילה אחד, בין חלק הכוהנים בין חלק הבעלים; והוא הדין לבכור ומעשר, שהרי הן קדשים קלים פשלים.

ו. אבל התודה אף על פי שהיא קדשים קלים, אינה נאכלת אלא ביום הזביחה עם הלילה: שנאמר בה "ביום קרבנו, יאכל: לא-יניח ממנו, עד-בקר" (ויקרא ז, טו). וכן איל הנזיר והלחם הבא עמהן, פיוצא בהן בין חלק הכוהנים, בין חלק הבעלים. והוא הדין לחטאת ולאשם ולשלמי צבור ולשירי מנחות, שהכל נאכל ליום ולילה שנאמר "ביום קרבנו, יאכל", כל הקרבנות במשמע: חוץ מן השלמים, שפרש בהן הפתוב; ובכור ומעשר, הדומים להם.

ז. כל אלו הנאכלין ליום ולילה דין תורה, שהן נאכלין עד שיעלה עמוד השחר; וכדי להרחיק מן העברה, אמרו חכמים שאינן נאכלין אלא עד חצות הלילה.

ח. כל הקרבנות, בין קדשי קדשים בין קדשים קלים אין אוכלין אותם אלא הטהורים, המולין: אפלו העריב שמשו, ולא הביא כפרתו אינו אוכל בקדשים. והטמטום אסור לאכל בקדשים, לפי שהוא ספק ערל; אבל האנדרגיגוס, יראה לי שהוא אוכל בקדשים קלים.

ט. ומתן לאכל את הקדשים, בכל מאכל; אפלו הכהנים מתרין לאכל חלקם, בין מקדשים קלים בין מקדשי קדשים בכל מאכל, ולשנות באכילתן, ולאכלם צלויים שלוקים ומבשלים; ולתת לתוכן תבלין שלחלין אבל לא תבלי תרומה, שלא יביאו את התרומה לידי פסול. והעצמות הנשארות מתרות, ועושה אדם מהם כל פלים שירצה.

י. היתה להם אכילה מועטת אוכלין עמה חלין ותרומה, כדי שתהיה נאכלת עם השבע; היתה להן אכילה מרבה אין אוכלין עמה חלין ותרומה, כדי שלא תהיה נאכלת עם הגסה. וכן בשירי המנחות.

יא. אין מבשלין חטאת או אשם, עם מורם מתודה או מאיל נזיר מפני שממעט באוכליהן, ובמקום אכילתן; ולא מורם מתודה ואיל נזיר, עם בכור או עם חזה ושוק של שלמים מפני שממעט בזמן אכילתן. ולא מורם משלמים שלאמש, עם חטאת ואשם שליום מפני שממעט באוכליהן, ובמקום אכילתן, ובזמן אכילתן. אבל חטאת ואשם, מתבשלין זה עם זה; ותודה ואיל נזיר, זה עם זה; והבכור וחזה ושוק, זה עם זה.

יב. חתכה שלקדשי קדשים, או שלפגול או נותר, שנתבשלה עם חתכות אחרות אותן החתכות אסורות לזרים, ומתרות לפוהגים. בשר קדשי קדשים, או בשר קדשים קלים, שנתבשל עם בשר תאווה הרי בשר התאווה אסור לטמאים, ומתן לטהורים.

יג. נאמר בעולה "עור העלה אשר הקריב, לפהן לו יהיה" (ויקרא ז, ח), ונאמר בחטאת "הפהן המחטא אתה, יאכלנה" (ויקרא ו, יט), ונאמר באשם "לפהן אשר יכפר בו, לו יהיה" (ראה ויקרא ז, יז), ונאמר בשלמים "לפהן, הזרק את-דם השלמים לו יהיה" (ויקרא ז, יד), ונאמר במנחה "המקריב אתה, יאכלנה" (ראה ויקרא ו, יט; ויקרא ז, ט) אין הכתוב מדבר בכל אלו אלא בראוי: שהפיהן הראוי לעבודה, זה הוא שיש לו חלק לאכל; ומי שאינו ראוי בשעת הקרבן, כגון שהיה טמא אין לו חלק לאכל, אפלו כשיטהר לערב. אבל לענין חלקה, הכל לאנשי בית אב שמקריבין באותו היום; וכלם חולקים בכל קדשי המקדש, איש כאחיו בין זה שהקריב, בין אחיו שעמו במקדש שלא הקריב.

יד. ולמה חלק הכתוב במנחות, בין מנחות האפויות ומנחת הסלת, שהרי באפויות הוא אומר "כל-המנחה, אשר תאפה בתנור . . . לפהן המקריב אתה, לו תהיה" (ראה ויקרא ז, ט), ובמנחת הסלת הוא אומר "וכל-מנחה בלולה-בשמן, וחרבה לכל-בני אהרן תהיה, איש כאחיו" (ויקרא ז, י);

טו. שהאפויה, כשחולקין אותה אנשי בית אב כל שיגיע לו חלקו, אפלו כזית פת, הרי הוא ראוי לו, שהרי אוכלו מיד; אבל הסלת, אם יחלקו אותה ביניהן נמצא מגיע לזה מלוא כפו סלת או פחות, שאינו ראוי לא ללוש אותו ולא לאפותו. לפיכך היה עולה על הדעת שיחלקו מנחה כנגד מנחה, ולא יחלקו מנחה זו בפני עצמה על כל אנשי בית אב הצריך הכתוב לומר בה "לכל-בני אהרן תהיה, איש כאחיו" (ויקרא ז, י), שיחלקו אותה בפני עצמה. מכאן אמרו חכמים, אין חולקין מנחה כנגד מנחה, אפלו מעשה מחבת כנגד מעשה מחבת, או סלת

כנגד סלת; אלא כל אחת ואחת, חולקין שיריה בפני עצמה. וכן אין חולקין עוף כנגד עוף, ולא חטאת כנגד חטאת, ולא חזה ושוק כנגד חזה ושוק; אלא כל חלק וחלק, חולקין אותו ביניהן בשווה.

זו. אין הקטן חולק אפלו בקדשים קלים, אף על פי שמתר להאכילו קדשי קדשים; וכן אשה ואנדרגינוס אין חולקים להם בקדשי המקדש כלל, שנאמר "איש באחיו" (ויקרא ז, י). אבל בעל מום בין קבוע בין עובר, בין שנלד במומו בין שהיה תמים ונפסל חולק ואוכל, שנאמר "לחם אלהיו, מקדשי הקדשים . . ." (ויקרא כא, כב): והוא, שיהיה ראוי לאכילה; אבל אם היה טמא, אינו חולק לאכל לערב. וכן כוהן גדול אוכל שלא בחלקה, אלא נוטל כל מה שירצה.

יז. כל הראוי לאכילת הקדשים בשעת הקרבן, חולק לאכל; וכל שאינו ראוי לאכל בשעת העבודה אף על פי שהוא ראוי לעבודה, והרי הוא ראוי לאכל לערב אינו חולק כדי להניח חלקו לערב. פיצד: טבול יום, ומחסר פגורים, והאונן ביום הקבורה, בין כוהן גדול בין כוהן הדיוט אינן חולקין לאכל לערב.

יח. כל שאינו ראוי לאכל, אינו ראוי לעבד: חוץ מכוהן גדול האונן שהוא עובד ואינו אוכל, כמו שבארנו. וכל איש שאינו ראוי לעבד, אינו ראוי לאכל חוץ מבעל מום, שהרי נתפרש בתורה.

יט. כל שאין לו חלק בבשר, אין לו בעורות. אפלו טמא בשעת זריקת דמים, וטהור בשעת הקטר חלבין אינו חולק בבשר: שנאמר "המקריב את-דם השלמים, ואת-החלב מבני אהרן: לו תהיה שוק הימין, למנה" (ויקרא ז, לג) עד שיהיה טהור וראוי לעבודה משעת זריקה, עד אחר הקטר חלבין.

כ. נטמא אחר זריקה, וטבל, והרי הוא טהור אף בשעת הקטר חלבין הדבר ספק אם חולק, או אינו חולק; לפיכך אם תפס, אין מוציאין מידו. קרבן צבור הבא בטמאה אף על פי שהטמאים מקריבין, אין חולקין עם הטהורין לאכל לערב: מפני שאינן ראויין לאכילה.